

EURO'NUN GELECEĞİ VE GREXIT

Engin ÇENBERCİ¹

ÖZET

Bu çalışmada Avrupa ortak para birimi Euro'nun dünya para piyasasındaki konumu ile 2008 Avrupa ekonomik krizinin Euro'ya olan etkileri incelenmiş. Krizden en fazla etkilenen ülkelerden biri olan Yunanistan'da oluşan kamu kesimi mali krizi sebepleriyle araştırılarak, Yunanistan'ın Euro birliğinden çıkmasının (Grexit) Euro bölgesinin geleceğine muhtemel etkileri araştırılmıştır. Sonuç olarak Grexit'in mevcut AB hukukuna uygun olmadığı ve gerekli hukuki düzenlemeler yapılsa bile Avrupa Birliği'nin kritik eşiği aşana kadar Yunanistan'a yardım etmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Global Ekonomik Kriz, Euro, Yunanistan Borç Krizi.

Jel Kodu: F34, E50, O52.

EURO'S FUTURE AND GREXIT

ABSTRACT

In this study the position of European Union common currency in world money market and the effects of 2008 European economic crisis to Euro examined. The financial crisis occurred in Greece, which is the one of the most affected country from the economic crisis, searched with the causes and the possible effects of the outflow of Greece from Eurozone analysed. As a result the outflow of Greece from Eurozone is not possible because of the current law and even if the necessary legal arrangements are done the European Union should help Greece until it passes the critical threshold.

Keywords: Global Economic Crisis, Euro, Greece Debt Crisis.

Jel Code: F34, E50, O52.

1. GİRİŞ

Avrupa Birliği içinde parasal ve ekonomik bir birlik gerçekleştirme amacıyla, topluluğa üye ülkelerin ekonomileri arasındaki farklılıkları minimum seviyeye indirmek amacıyla, "Maastricht Kriterleri" olarak adlandırılan ekonomik kriterleri tespit edilmiş ve bu kriterlere uyulmaması durumunda üye ülkelere karşı uygulanacak yaptırımlar belirlenmiştir. 1991 yılı Aralık ayında topluluğa üye on iki ülkenin devlet başkanları tarafından imzalanan ve 1 Ocak 1993'ten itibaren yürürlüğe girmesi kabul edilen kriterler, bu tarihten sonra da Avrupa Birliği'ne üye olmak isteyen ülkeler için de yerine getirilmesi gereken bir ekonomik kurallar dizisi olarak kabul edilmiştir (Engin ve Yeşiltepe, 2009: 16). Maastricht Kriterleri'nin asıl amacı topluluğa üye olma yolunda ilerleyen ülkelerde bütçe ve fiyat istikrarını sağlamak amacıyla maliye politikası ve para politikasının belli bir oranda kısıtlanması demektir. Bu iki kısıtlamanın temel nedeni topluluk içindeki bütçe ve fiyat istikrarını sağlamaktır. Avrupa Birliği'ne aday statüsünde olan ülkelerin adaylık müzakereleri yürütülürken ekonomik kriterlere uygunlukları da ilerleme raporları ile takip edilmektedir (Engin ve Yeşiltepe, 2009: 16).

Maastricht Kriterleri beş adet ekonomik kriterden oluşmaktadır;

- Toplulukta en düşük enflasyona sahip (en iyi performans gösteren) üç ülkenin yıllık enflasyon oranları ortalaması ile ilgili üye ülke enflasyon oranı arasındaki fark 1,5 puanı geçmemelidir.
- Üye ülke devlet borçlarının GSYİH'sına oranı %60'ı geçmemelidir.

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi SBE, AB Çalışmaları ABD Doktora Öğrencisi, enginchenberci@gmail.com.

- Üye ülke bütçe açığının GSYİH'sına oranı %3'ü geçmemelidir.
- Herhangi bir üye ülkede uygulanan uzun vadeli faiz oranları 12 aylık dönem itibariyle, fiyat istikrarı alanında en iyi performans gösteren 3 ülkenin faiz oranını 2 puandan fazla aşmamalıdır.
- Son iki yıl itibariyle üye ülke parası diğer bir üye ülke parası karşısında devalüe edilmemiş olmalıdır.

Maastricht ekonomik kriterlerinin ana hedefi; kriterleri yerine getirerek AB'ne giren üye ülkelerin, kriterleri başarmanın sonucunda düşük enflasyon ve istikrarlı bir büyüme sağlamalarını ve böylece, güvenli, tahmin edilebilen ve uzun dönemli programlar ve yatırımlar yapabilmeleridir. Avrupa Para Birliği öncesinde daha az dışarıya dönük ve kısa vadeli plan yapabilen ülkeler, yeni ortak para birimi Euro ile dışarıya daha fazla yönelebilen, yeni imkânları araştıran ve uygulamaya koyan, daha büyük bir dış pazar için geleceğe yönelik programlar yapabilen dolayısıyla daha yenilikçi ve rekabetçi ülkeler olacaktırlar. Avrupa Birliği çatısı altındaki ve üyelik yolundaki ülkelerinin ortak para birliğini sağlayabilmeleri için sosyal ve ekonomik açıdan birçok yapısal değişiklikler yaptıkları açıkça görülmektedir. Böyle bir bütünleşme için gösterilen disiplinli ve istikrarlı politikaların nihai amaç olan ortak para birimi Euro, Avrupa genelinde ortak pazarın işleyişini daha da etkinleştirecektir (Özbay, 1997:3).

Bu çalışmada Maastricht kriterleri ile ekonomik çerçevesi belirlenen Avrupa Birliği'nin son yıllarda içinde bulunduğu ekonomik krizin, birliğin ortak para birimi olan Euro'ya olan etkileri, ortak paranın dünya para piyasasındaki konumu ve Yunanistan'ın ortak para politikası üyeliğinden ayrılmasının muhtemel sonuçları ele alınmıştır.

1.1. Euro'nun Dünya Para Piyasasındaki Konumu

1999 yılı AB'nin bütünleşme sürecinde özellikle ekonomik anlamda çok önemli bir dönüşüm zamanıdır. Para birimi olarak "Euro" adının belirlendiği ortak para uygulaması bu tarihte yürürlüğe girmiştir. Ortak para biriminin yürürlüğe koyulmasıyla beraber üye devletlerin ulusal paraları aşamalı olarak yürürlükten kalkarak yerini yeni ortak para birimine bırakmıştır. Ortaya koyulan bu yeni para politikası aynı zamanda parayı yönetme yetkisine sahip olan üye ülkelerin ulusal merkez bankalarının sahip olduğu yetkiyi de ellerinden alarak merkezi Frankfurt/Almanya olan Avrupa Merkez Bankası'nda devretmiş ve ortak parayı yönetme yetkisi tek bir merkezde toplanmıştır (Öztürk ve Aras, 2011: 144). Avrupa Birliği içinde ortak para birimi kullanılmaya başlanmasıyla ve yaygınlaşmasıyla beraber küresel para sisteminde de yeni bir kutup oluşmuştur. Bu sebeple var olan para sistemi oligopolüne eklenen yeni kutupla beraber küresel para sistemindeki rekabet de yön değiştirmiştir. Küreselleşmenin doğasında var olan tekelleşme karşılığı, para sisteminde de bu etkisini göstermiş ve küresel boyutta kullanılan para birimleri bir diğer para biriminin tekelleşmesini engelleyerek sistemi dengelemiştir (Akan,2010:114).

Üyelerinin büyük bir kısmının Euro birliğine üye olan ülkelerin oluşturduğu AB'nin dünya Ticaret hacmindeki konumunu inceleyecek olursak, AB bu alanda yaklaşık beşte birlik bir hacme sahiptir. 2009 yılında gerçekleşen dünya ticaret hacmindeki ülke paylarını incelediğimizde, AB'nin, dünya ticaretinde ihracatın yüzde 17,1'ini ve ithalatın yüzde 16,2'sini gerçekleştirdiğini görüyoruz, bu oran ABD, Japonya ve Çin gibi dünya ticaretinin başını çeken diğer ülkelerde Avrupa Birliği'ne nazaran daha aşağıdadır (Tablo 1). Avrupa Birliği'nin sahip olduğu bu rakamlar dünya ticaret hacminde Euro'nun diğer para birimleri ile arasındaki etkileşimi farklı bir açıdan göstermektedir.

Tablo 1. 2009 Yılında Başlıca Ülkelerin Dünya Ticaretindeki Payları

	% İhracat	% İthalat
AB	17,1	16,2
ABD	16,6	11,2
Japonya	5,4	6,3
Çin	9,3	14,9

Kaynak: Uluslararası Para Fonu, Eurostat

1.2. Avrupa Merkez Bankası'nın Rolü ve Ortak Para Politikası

Avrupa Birliği'nin ortak para birimi olan Euro'nun yönetiminden Frankfurt'ta 1 Haziran 1994 tarihinde kurulan Avrupa Merkez Bankası sorumludur. Ortak para politikasını benimseyen ülkelerin merkez bankaları ile koordineli çalışan bir başkan ve yönetim kurulu tarafından yönetilir. Banka, Avrupa'da izlenen para politikası ve uygulanan faiz oranlarına ilişkin nihai kararları alır ve uygular. Banka'nın öncelikli hedefleri, ortak para politikasını kabul eden ülkelerde fiyat istikrarını sağlamak, istikrarlı bir büyüme hızı yakalamak ve düşük işsizlik oranlarını sağlamaktır. Bunun yanında, uyguladığı para politikalarıyla Avrupa Birliği'nin kararlaştırdığı diğer siyasi amaçlarını da destekleyen politikalar uygular (Küçükkocaoğlu, 2012a:33).

Maastricht Antlaşmasına göre belirlenen, Avrupa Merkez Bankalar Sisteminin temel görevleri aşağıdadır:

- Ortak Para Politikasını tanımlamak ve uygulamak,
- Maastricht Anlaşması'nın 109. Maddesi gereği çerçevesinde döviz işlemlerini yürütmek,
- Avrupa Para Birliği'ne katılan üyelerin resmi döviz rezervlerini tutmak ve yönetmek,
- Ödeme sistemlerinin etkin işlemlerini sağlamak,
- Likiditeyi sağlamaktır.

Avrupa Merkez Bankası'nın kurulma aşamasında, bankanın bağımsızlığı konusunda tüm üye ülkeler tarafından kesin görüş birliğine karar verilmişti. Ancak yapılan diğer tartışmaların başında, Bankanın temel amacının ne olacağı geliyordu. Bu tartışmanın temelinde ise, Avrupa Merkez Bankası'nın ana hedef olarak fiyat istikrarını alması kuruluş antlaşmasında var olmakla beraber büyüme ve istikrarın yapılan anlaşma çerçevesinde nereye konulduğu tartışması vardır (Küçükkocaoğlu, 2012b: 21-22). Ayrıca nihai amaç olarak belirlenen fiyat istikrarı diğer tüm makroekonomik hedeflere ulaşmayı sağlayan ilk basamaktır. Fiyat istikrarını sağlamak için ise devamlı bir üretim artışı, yüksek istihdam düzeyi ve daha iyi bir hayat standardı sağlamak mutlaka ulaşılması gereken şartlardır (Küçükkocaoğlu, 2012c: 39).

1.3. Avrupa Ekonomik Krizinin Euro'ya Olan Etkileri

Avrupa Birliği 1930'da yaşanan ekonomik krizden bu yana ortaya çıkan en büyük ekonomik krizle yüzleşmektedir (EC, 2009: 1). İlk olarak ABD'de ortaya çıkan küresel ekonomik krizin yansımalarıyla mücadele etmekte olan AB ülkeleri 2010 yılında Yunanistan'da ortaya çıkan borç kriziyle de mücadele etmek zorunda kalmışlardır. Bu sebeple Avrupa Birliği ülkelerinin küresel ekonomik kriz karşısında almak zorunda olduğu önlemler dizisine Yunanistan borç krizine karşı almak zorunda olduğu önlemler de eklenmiştir. Tüm bunlara ilaveten önemli kredi derecelendirme kuruluşlarının Euro bölgesinde yer alan ülkelerinin kredi notlarını düşürmesi ve Yunanistan ve Portekiz'den sonra İrlanda'nın da ülke tahvillerinin değersiz derecesine kadar düşmesi var olan krizi artırmıştır. Euro bölgesine dâhil ülkelerin para politikasının Avrupa Merkez Bankası tarafından yönetilmekte olması ve Euro bölgesi dahilindeki ülke ekonomilerin birbirlerine çok sıkı bağlı olmasından dolayı bir ülkede var olan ekonomik kriz hemen diğer Euro bölgesi ülkelerini de kolayca etkilemektedir (Değerli ve Örs, 2011: 3). Tüm bu sebeplerin bir araya gelmesi sonucunda öncelikle Yunanistan, Portekiz, İrlanda ve İspanya'da ortaya çıkan ekonomik krizler diğer AB ülkelerini de sarmış ve ülkelerde var olan lokal krizler genişleyerek tüm Avrupa Birliğini saran bölgesel bir kriz haline gelmiştir. Tablo 2'de Yunanistan, İrlanda, Portekiz ve İspanya'nın 2010 yılı sonu itibarıyla diğer ülkelere olan borçları yer almaktadır.

AB üyesi ülkelerde kriz esnasında oluşan kamu açıkları ve borç stokları önemli seviyede artış göstermiş ve topluluk üyesi birçok ülkede kamu maliyesinin devamlılığı tehlikeye girmiştir. Kamu maliyesinde yaşanan bozulmanın yanı sıra AB'de toparlanma sürecinin oldukça yavaş gerçekleşmesi, borç krizinin yayılarak Euro alanının istikrarını ve geleceğini tehdit eder hale gelmesine yol açmıştır. Euro alanında var olan ekonomik krizin birliğin geleceğini tehdit eder seviyeye gelmesinden dolayı 28 Kasım 2010 tarihinde birliğin bütçesel ve makroekonomik gözetim ve denetimi güçlendirmeyi hedefleyen bir ekonomik yönetim paketi kabul edilmiştir. Buna ilaveten gelecekte de yaşanması muhtemel bir krizin Avrupa Birliğini ekonomik anlamda tehlikeye sokmasını engellenmek amacıyla 2013 yılının haziran ayında faaliyete geçmesi planlanan Avrupa İstikrar Mekanizmasının kurulmasına karar verilmiştir (ABGS, 2011: 15). Avrupa İstikrar Mekanizması, daha önce birlik bünyesinde kurulmuş olan Avrupa Finansal İstikrar Mekanizması ve Avrupa Finansal İstikrar Fonu'nun tüm görevlerini kapsayacaktır. Bu sayede ortak para politikasını

benimseyen ve dışında olan AB üyesi ülkelerin ekonomik sorunlarına karşı tek bir çözüm mekanizması olacaktır. Merkezi Lüksemburg olacak fonun bünyesinde yer alacak Governörler Kurulu üyeleri ise ortak para politikası içinde yer alan ülkelerin maliye bakanları olacaktır (Odabaş ve Bahtiyar, 2011: 107-108).

Tablo 2. 2010 Yılı Sonu İtibariyle Diğer Ülkelere Olan Borçlar

Milyar \$	Almanya	İspanya	Fransa	İtalya	İngiltere	A.B.D.
Yunanistan	34	0.9	56.7	4	14.1	7
İrlanda	118	10	29.6	13.5	135.2	50.1
Portekiz	36.4	84.6	26.9	4.1	24.4	5.2
İspanya	181.9	0	140.6	30	107.2	47.2
TOPLAM	370.3	95.5	253.8	51.6	280.9	109.5

Kaynak: Lenz (2011:1)

1.4. Yunanistan Kamu Kesimi Borç Krizi ve Sebepleri

Yunanistan, zenginler kulübü olarak bahsedilen Avrupa Birliği'ne üyelik müzakerelerine resmi olarak 1976 yılında başlamış ve aradan 5 yıl geçtikten sonra 1981 yılında Avrupa Birliği üyeliğine hak kazanmıştır. Yunanistan'ın Avrupa Birliği üyesi olduğu tarihte başbakan olarak Andreas Papandreou oturmaktaydı. O dönemde şu an olduğu şekilde birliğe aday olan ülkelerin katılım öncesi uymak zorunda olduğu Kopenhag kriterleri henüz kabul edilmemişti. Kopenhag kriterleri, 1993 yılında ortaya konulmuş olup; siyasi, ekonomik ve topluluk müktesebatı olmak üzere üç ana başlık altında toplanmıştır ve adayların yerine getirmesi gereken temel şartları ortaya koymaktadır. Bu kriterler arasından ekonomik kriterleri incelediğimizde, birlik içinde rekabet edebilme kapasitesine haiz etkin bir pazar ekonomisinin var olmasının şart koşulduğu görülmektedir. Ancak Yunanistan için gerçekleştirilmesi zor olan bu kriter, Yunanistan'ın birliğe girişinden yaklaşık on iki yıl sonra ortaya konulduğundan, normal şartlarda bu kriterleri karşılayamayacak olan Yunanistan üye olduğu için birliğin maddi kaynakları ve yardımlarıyla Kopenhag kriterlerinin sağlamaya çalışmıştır. Ayrıca Yunanistan'ın birliğe üye olduğu 1981 yılında 9 bin dolar olan kişi başına düşen milli gelirinin 2009 yılında 30 bin dolar olmasında da birliğin parasal desteğinin etkisi açıkça hissedilmektedir (Ersoy, 2010).

Yunanistan, 2001 yılında Avrupa Birliği ortak para birimi olan Euro'ya geçmiştir. Aralık 1991 yılında imzalanarak 1993 yılı başından itibaren yürürlüğe girmiş olan Maastricht antlaşmasında, bu makalenin giriş kısmında da belirtildiği şekilde Euro bölgesine girecek ülkelerin uyup yerine getirmesi gereken ekonomi ve para piyasasına ilişkin minimum kriterler belirlenmiştir. Ancak Yunanistan Kopenhag kriterleri yayımlanmadan önce birliğe tam kriterleri sağlamadan üye olduğu gibi, Euro bölgesine katılırken de bütçe açığı rakamlarını eksik göstererek ekonomik şartları sağlamadığı halde Euro birliğine üye olmuştur (Ersoy, 2010). Avrupa Birliği ülkeleri bilinçli veya bilinçsiz olarak Yunanistan'a hem Avrupa Birliği'ne giriş hem de Euro birliğine giriş başvuruları sırasında yıllardır Türkiye'ye davrandığından çok farklı davranarak her türlü kolaylığı fazlasıyla göstermiştir. Ekonomisi gerekli şartları sağlamadığı halde Euro bölgesine dâhil edilen Yunanistan ekonomisinde geçen zaman içinde rekabet azalmış ve bu da beraberinde borçlanmayı getirmiştir. Bununla beraber Maastricht kriterlerine göre bütçe açığının %3'ü geçmemesi gerekmektedir ancak Yunanistan Avrupa Birliği'ne karşı ekonomik rakamları sürekli olduğundan daha düşük göstermiştir. Her ne kadar Yunanistan gerçek rakamları ortaya koymasa da, doğru rakamları bilen Yunan politikacıları ABD tarafından fitili ateşlenen ekonomik krizin dünyayı etkilemeye başladıktan sonra er geç Yunanistan'ı da etkileyeceğinin her zaman farkındaydılar. Şu anki mevcut durumda ise her ne kadar dile getirilmekten çekinilse de hali hazırda Yunanistan'da var olan ekonomik krizi bir nebze azaltmak için en bilindik yöntemlerden biri olan devalüasyonun işleme sokulması gerekmektedir ancak Yunanistan'ın kullandığı para birimi olan Euro ile ilgili operasyon ve karar verme yetkisi Avrupa Merkez Bankası'nda olduğundan Yunanistan tek başına paraya müdahale edememektedir. Ancak Yunanistan'da devalüasyon yapılması için bir yol daha vardır o da son zamanlarda "GREXIT" olarak adlandırılan Yunanistan'ın geçici olarak Euro bölgesinden çıkarılarak ekonomik istikrara ulaştıktan sonra tekrar birliğe alınmasıdır, bu yöntem hem Yunanistan krizinden diğer Euro bölgesi ülkelerinin etkilenmesini azaltacaktır hem de Yunanistan'ın kendi

para birimine müdahale ederek krizden çıkmak için gerekli ekonomik operasyonları yapmasına izin verecektir (Akhan, 2012).

Yunanistan'da ortaya çıkan ekonomik krizin temel sebebi olan mali disiplin sorununun esas kaynağı ise ülke gelirlerinin Avrupa Birliği ülkeleri ortalamasının çok gerisinde olması ve diğer ülkelere nazaran askeri harcamalarının oldukça fazla olmasıdır ki dünyada silah ithalatı yapan ülkeler arasında yıllardır ön saflarda yer almaktadır. Buna karşın diğer ülkelere karşı mali disiplin sorunuyla ilgili olarak askeri harcamalardan bahsedilmemiş ve mali disiplin sorununun kaynağı olarak personel giderleri ve sosyal harcamaların fazlalığı olarak belirtilmiştir. Ayrıca ülkede var olan kayıt dışı ekonomi rakamlarının OECD ortalamasından fazla olması da vergi kaçaklarındaki fazlalığı göstermektedir (Dağdelen, 2011: 22).

1.5. Grexit Yunanistan'ın Kurtuluşu Olabilir mi?

Grexit kelimesi ilk olarak 2012 yılı şubat ayında uluslararası finans kuruluşu Citigroup'un analistleri Willem H. Buiter ve Ebrahim Rahbari tarafından telaffuz edilmiştir. Yunan kelimesinin İngilizce anlamı "Greek" ile etimolojisi Yunanca "exodos" kelimesine dayanan çıkış kelimesinin İngilizce anlamının "Exit" bir araya getirilerek halk arasında konuşulan yeni bir kelime ortaya çıkarılması ile oluşmuştur. Yunanistan'ın Euro bölgesinden çıkarak eski para birimi Drahmi'ye dönmesi anlamına gelmektedir (Wikipedia, 2012).

Yunanistan'ın Euro bölgesinden çıkması bu kelimenin ortaya çıkışından önce de özellikle Euro bölgesinin lokomotif ülkeleri ve ana finansörleri olan Almanya ve Fransa halkları tarafından birçok defalar yazılı ve görsel basında dile getirilmişti. Ancak bu durumun bir slogan şeklinde iki önemli ekonomist tarafından dile getirilmesi ve Yunanistan'daki siyasi otoritenin de zor günler geçirmesi sebebi ile gündemi daha fazla meşgul etmeye başlamıştır. Özellikle Yunanistan'daki muhalif siyasetin ülkeye yapılan yardımlar karşılığı IMF ve Avrupa Birliği tarafından uygulanması istenen ekonomik programlara karşı duruşu ve halkın uygulanan sıkı ekonomik politikaya olan muhalefeti Grexit kelimesini daha da sık kullanılır hale getirmiştir. Peki, Grexit'in sonuçları ne olacaktır? Öncelikle Yunanistan Drahmi'ye geçecek olursa ilk yapması gereken Drahmi'nin Euro karşısındaki devalüasyonudur. Bu tür bir kararın kısa vadeli sonuçlarının hem Yunanistan hem de diğer AB ülkeleri için sancılı olacağı kesindir ama uzun vadeli düşünüldüğünde bu kararın Yunanistan için olumlu olabileceği çünkü devalüasyonla beraber Yunanistan'ın ihtiyacı olan rekabetçiliği tekrar kazanacağı öngörülmektedir. AB perspektifinden bakıldığında ise Grexit'in neler getirebileceği Yunanistan'ın Euro bölgesinden ayrılması sırasında izlenecek politikaya göre değişmesi beklenmektedir (Uçar, 2012: 27).

Ancak hali hazırda Euro bölgesi ülkelerde mevcut olan ekonomik krize rağmen Yunanistan veya başka bir ülkenin ortak para politikasından ayrılacağına dair resmi bir söylem yoktur. Buna ilaveten para birliğinden ayrılmanın maliyeti de kalmak kadar fazla gözükmektedir. Ortak para politikasından ayrılmak isteyen ülke öncelikli olarak tekrar ulusal para basmak zorunda kalacak ve var olan ekonomik yaşamında ortak para politikasını benimseyen ülkelerle arasında mali uyumsuzluklar ortaya çıkacaktır. Ayrıca ortak para politikasından çıkan ülkedeki yabancı sermayelerin de ülkeyi terk etmesi beklenen bir gelişme olacaktır (The Economist, 2010). Buna ilaveten tekrardan eski para birimine geçerek devalüasyon yapan bir ülkenin ekonomisinin yabancı yatırımcılar tarafından rağbet görmesi de pek olağan bir yaklaşım değildir, bu sebeple ortak para politikasını terk eden Yunanistan'ın ekonomisinin rayına oturmasının uzun bir zaman dilimi içinde gerçekleşebileceği değerlendirilmektedir (Hekim Yılmaz, 2012: 43).

1. 6. Grexit'in Euro Bölgesinin Geleceğine Muhtemel Etkileri

Avrupa Birliği perspektifinden bakıldığında ise ortak para politikasından ayrılmış bir Yunanistan artık kurtarılması gereken bir ortak para birliği üyesi olmayacaktır. Tabii bu düşünce de Euro birliği üyesi ülkeler içinde görüş ayrılıkları çıkarabilir, çünkü yardım edilmeyen ve birliğin dışına itilmiş bir Yunanistan'ın birlik üyesi ülkelere aldığı borçları ödemesi çok zor gözükmektedir ancak ortak para politikasından ayrılmış fakat hala Euro birliğinin koruması altında olan Yunanistan'ın uzun vadede ekonomisini pozitif yönde ivmelendirmesi ve borçlarını ödeyebilmesi hem Yunanistan'ın politik ve ekonomik itibarı hem de Yunanistan'a borç veren ülkeler ve kurumlar açısından daha faydalı olacaktır değerlendirilmektedir. Ayrıca her ne kadar Avrupa Birliği içinde ortak para birliğine üye olmayan İngiltere gibi bir örnek olsa da mevcut AB yasalarında bir ülkenin ortak para biriminden çıkıp AB üyeliğinin devam etmesine ilişkin bir kanun maddesi yer almamaktadır, bu sebeple Grexit'in gerçekleşmesi için hukuksal bazda da revizyona gidilmesi şarttır.

2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Avrupa tarihinde birkaç kez dile getirilen ancak yürürlüğe geçirilemeyen ortak para politikası 1999 yılında "Euro" adı verilerek resmi olarak yürürlüğe girmiş ve birçok yönden ortak işbirliğine sahip Avrupa ülkelerini ortak para politikası bağlamında da işbirliği içine almıştır. Maastricht kriterlerini sağlama şartını yerine getiren ve hatta Euro bölgesi ülkeleri ile anlaşması olmayan Kosova, Karadağ ve Andorra gibi Avrupa coğrafyası içinde yer alan ülkeler bile para birimi olarak Euro'yu kullanmaya gayri resmi olarak da olsa geçmiştir. 2008 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde başlayan global krize kadar geçen yıllar içinde Euro dünyada en fazla ülke tarafından kullanılan para birimi olarak finansal dünyada önemli bir konum elde etmiştir. Ancak 2008 yılında ABD'de başlayan ve daha sonra Avrupa kıtasına sıçrayan ekonomik kriz Euro'nun yaşayacağı sıkıntılı günlerin başlangıcı olmuştur.

Mali sıkıntıya düşen Euro bölgesi ülkelere ilk önce yine diğer Euro bölgesi ülkeleri tarafından mali yardım yapılmıştır. Ancak krizin büyümesi ve krizden etkilenen ülkelerin sayısının artması ile birlikte bu ülkelere yapılacak mali yardımları sistemli bir halde uygulamak için birlik çapında yardım mekanizmaları kurulmuştur. Öte yandan AB'de krizdeki ülkelere en fazla yardım yapan ülkeler ise birliğin lokomotif konumundaki Almanya ve Fransa'dır. Krizdeki ülkelere yapılan yardımlar arttıkça bu iki lokomotif ülkenin vatandaşları ise verdikleri vergilerin başka ülkelerin yaptığı mali disiplinsizlikler karşısında kullanılmasına karşıydılar. Bununla beraber yardım yapılan ülkelerin halkları ise kendilerine verilen yardımlar karşılığında uymak zorunda bırakıldıkları sıkı mali programlar yüzünden kendilerine yardım yapan ülkelere karşı tepki göstermeye başlamışlardır. Tepkiler karşılıklı olarak artarken ve Euro birliği içindeki mali kriz devam ederken iki popüler ekonomist tarafından ilk kez telaffuz edilen "Grexit" kelimesi hem yardım edenler hem de yardım edilenler arasında konuşulur ve tartışılır olmuştur. Ancak bu ayrılışın hem AB hukuki mevzuatı hem de ekonomik yönden gerçekleşmesi günümüzde pek mümkün görülmemiş, Yunanistan'ın rekabetçiliği tekrar kazanma adına ayrılma gerçekleşse bile Euro birliği ülkelerinin Yunanistan'a olan mali desteklerini kritik dar boğaz aşılana kadar devam ettirmesi mevcut konjektür açısından zorunlu gözükmektedir.

KAYNAKÇA

AKHAN, Elif (2012), "Yunanistan'daki Ekonomik Krizin Nedenleri ve Genel Gidişatı", www.tasam.org/tr/TR/Icerik/4641/yunanistandaki_ekonomik_krizin_nedenleri_ve_genel_gidisati, (Erişim Tarihi: 31 Mart 2012).

DAĞDELEN, İlhan (2011), "Avrupa Bütünleşme Sürecinde Yunanistan'ın Borç Krizi", **Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi**, Cilt:10, No:2, 1-26.

DEĞERLİ, Işıl ve Onur ÖRS (2011), "Avrupa Birliği'nde Küresel Finansal Krize Karşı Alınan Önlemler ve Birliğin Rekabet Gücünün Arttırılmasına Yönelik Girişimler: Euro Rekabet Paketi", **ABGS Ekonomik ve Mali Politikalar Başkanlığı**: Ankara, Mayıs 2011.

EC-European Commission (2009), "Economic Crisis in Europe: Causes, Consequences and Responses", http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication15887_en.pdf, (Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2012).

ERSOY, Ömer (2010), "AB'nin Yunan Krizi", <http://www.sde.org.tr/tr/haberler/977/abnin-yunan-krizi.aspx>, (Erişim Tarihi: 31 Mart 2012).

ENGİN, Ediz ve Ebru YEŞİLTEPE, (2009), "Global Ekonomik Krizin Gölgesinde Türkiye'nin Maastricht Kriterlerine Uyumu", **Ekonomi Bilimleri Dergisi**, Cilt:1, Sayı: 2, s: 15-23.

HEKİM YILMAZ, Derya (2012), "Yunanistan Krizi ve Euro'dan Çıkış Tartışmaları", **Finans Politik & Ekonomik Yorumlar**, Cilt: 49, Sayı: 564, 37-46.

KÜÇÜKKOCAOĞLU, Güray (2012a), "Pazartesi 14.Avrupa Birliği, Avrupa Merkez Bankası ve Euro Word Dosyası", <http://www.baskent.edu.tr/~gurayk/finpazpazartes14.doc>, (Erişim Tarihi: 28 Ekim 2012).

KÜÇÜKKOCAOĞLU, Güray (2012b), "Çarşamba 14.Avrupa Birliği, Avrupa Merkez Bankası ve Euro Word Dosyası", <http://www.baskent.edu.tr/~gurayk/finpazcarsamba14.doc>, (Erişim Tarihi: 28 Ekim 2012).

Kış-2014

Winter-2014

Cilt: 3 Sayı: 6 (32-38)

Volume: 3 Issue: 6 (32-38)

KÜÇÜKKOCAOĞLU, Güray (2012c), “Cuma 14.Avrupa Birliği, Avrupa Merkez Bankası ve Euro Word Dosyası”, <http://www.baskent.edu.tr/~gurayk/finpazcuma14.doc>, (Erişim Tarihi: 28 Ekim 2012).

LENZ, Rainer (2011), “Crisis in the Eurozone”, Friedrich-Ebert-Stiftung, International Policy Analysis, June 2011, <http://library.fes.de/pdf-files/id/ipa/08169.pdf>, (Erişim Tarihi: 25 Ekim 2012).

MUMCU AKAN, Dilara (2010), “Uluslararası Döviz Kuru Sistemlerinin Geleceği: Bretton Woods’a Geri Dönülebilir Mi?”, **Sosyal Bilimler Dergisi**, No:2, 108-115.

ODABAŞ, Hakkı ve Ercan BAHTIYAR, (2011),”Euro Bölgesi ve Mali İstikrarsızlık: Yeni Avrupa İstikrar Mekanizması Başarılı Olacak Mı?”, **Ekonomi Bilimleri Dergisi**, Cilt: 3, No: 2, 101-110.

ÖZBAY, Pınar (1997), “Avrupa Para Birliği ve Euro”, **Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Araştırma Genel Müdürlüğü Tartışma Tebliği No: 9702**.

ÖZTÜRK, Mustafa ve Osman Nuri ARAS (2011).”Euro ve Kriz Sonrası Dönemde Parasal İstikrar”, **Ekonomi Bilimleri Dergisi**, Cilt: 3, No: 2, 143-155.

T.C. Başbakanlık ABGS (2011), “Avrupa Birliği’nde Küresel Finansal Krize Karşı Alınan Önlemler ve Birliğin Rekabet Gücünün Arttırılmasına Yönelik Girişimler: “Euro Rekabet Paktı”, Ankara, Mayıs 2011.

THE ECONOMIST (2010), “The future of the Euro, Don’t do it”, <http://www.economist.com/node/17629661>, (Erişim Tarihi: 22 Ekim 2012).

UÇAR, Özgür (2012),“Yunanistan’ın Euro Bölgesi’nden Ayrılmasının Olası Ekonomik Etkileri”, **T.C. AB Bakanlığı Ekonomik ve Mali Politikalar Başkanlığı**, Ankara, Temmuz 2012.

WIKIPEDIA (2012), “Grexit”, <http://en.wikipedia.org/wiki/Grexit>, (Erişim Tarihi: 20 Ekim 2012).